

ประวัติลูกเสือไทย

นำเสนอเมื่อ : 2 พ.ค. 2565

ประวัติลูกเสือไทย

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อพระชนมายุได้ 13 พรรษา ได้เสด็จไปทรงศึกษา ณ ประเทศอังกฤษ ทวีปยุโรป ระหว่างที่ทรงศึกษาอยู่นั้น ได้ทรงทราบเรื่องการสู้รบเพื่อรักษาเมืองมาฟิงคิง (Mafeking) ของ ลอร์ดเบเดน โพเอลล์ (Lord Baden Powell) ซึ่งได้ตั้งกองทหารเด็กเป็นหน่วยสอดแนมช่วยรบในการรบกับพวกบัวร์ (Boar) จนประสบผลสำเร็จ และได้ตั้งกองลูกเสือขึ้นเป็นครั้งแรกของโลก ที่ประเทศอังกฤษ เมื่อ พ.ศ. 2450 เมื่อพระองค์เสด็จนิวัติสู่ประเทศไทย ก็ได้ทรงจัดตั้งกองเสือป่า (Wild Tiger Corps) ขึ้น เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2454 มีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึกหัดให้ข้าราชการและพลเรือนได้เรียนรู้วิชาทหาร เพื่อเป็นคุณประโยชน์ต่อบ้านเมือง รู้จักระเบียบวินัย มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ต่อจากนั้นอีก 2 เดือน ก็ได้พระราชทานกำเนิดลูกเสือไทยขึ้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2454 ด้วยทรงมีพระราชปรารภว่า เมื่อฝึกผู้ใหญ่เป็นเสือป่า เพื่อเตรียมพร้อมในการช่วยเหลือชาติบ้านเมืองแล้ว เห็นควรที่จะมีการฝึกเด็กชายปละมวัยให้มีความรู้ทางเสือป่าด้วย เมื่อเติบโตขึ้นจะได้รู้จักหน้าที่และประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง

จากนั้น ทรงตั้งกองลูกเสือกองแรกขึ้นที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวง (โรงเรียนวชิราวุธ ในปัจจุบัน) และจัดตั้งกองลูกเสือตามโรงเรียน ต่าง ๆ ให้กำหนดขอบบังคับลักษณะปกครองลูกเสือขึ้น รวมทั้งพระราชทาน คำขวัญให้ลูกเสือว่า “เสียชีพ อย่าเสียสัตย์” ผู้ที่ได้รับยกย่องว่าเป็นลูกเสือไทยคนแรก คือ นายชีพท์ บุนนาค ซึ่งต่อมา ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น “นายลิขิตสารสนอง”

ปี พ.ศ. 2463 ได้จัดส่งผู้แทนคณะลูกเสือไทย จำนวน 4 คน ไปร่วมงานชุมนุมลูกเสือโลก ครั้งที่ 1 (1st World Scout Jamboree) ซึ่งจัดเป็นครั้งแรกของโลก ณ อาคารโอลิมเปีย กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ

ปี พ.ศ. 2465 คณะลูกเสือไทย ได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของสมาชิกลูกเสือโลก ซึ่งขณะนั้นมีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 31 ประเทศ ประเทศทั้ง 31 ประเทศนี้ นับเป็นสมาชิกรุ่นแรก หรือสมาชิกผู้ก่อการจัดตั้ง (Foundation Members) สมาชิกลูกเสือโลกขึ้นมา

ปี พ.ศ. 2467 ได้จัดส่งผู้แทนคณะลูกเสือไทย 10 คน ไปร่วมงานชุมนุมลูกเสือโลก ครั้งที่ 2 ณ ประเทศเดนมาร์ก

ปี พ.ศ. 2468 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จสวรรคต เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2468

พ.ศ. 2454 (ค.ศ. 1911)

- พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงก่อตั้งกิจการลูกเสือไทย เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2454

พ.ศ. 2463 (ค.ศ. 1920)

- ส่งผู้แทนคณะลูกเสือไทยไปร่วมงานชุมนุมลูกเสือโลก ครั้งที่ 1 ณ ประเทศอังกฤษ

พ.ศ. 2465 (ค.ศ. 1922)

- คณะลูกเสือแห่งชาติ เข้าเป็นสมาชิกสมัชชาลูกเสือโลก

พ.ศ. 2467 (ค.ศ. 1924)

- ส่งผู้แทนคณะลูกเสือไทยไปร่วมงานชุมนุมลูกเสือโลก ครั้งที่ 2 ณ ประเทศเดนมาร์ก

พ.ศ. 2470 (ค.ศ. 1927)

- จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ 1 (1st National Jamboree)

พ.ศ. 2499 (ค.ศ. 1956)

- เป็นสมาชิกของสำนักงานลูกเสือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเพิ่งจัดตั้งขึ้น ขณะนั้นมีประเทศสมาชิกอยู่ 10 ประเทศ

พ.ศ. 2504 (ค.ศ. 1961)

- เฉลิมฉลองครบรอบ 50 ปีการลูกเสือไทย

พ.ศ. 2505 (ค.ศ. 1962)

- เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมผู้บังคับบัญชาลูกเสือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ 3 (3rd Far East Scout Conference) ณ ศาลาสันติธรรม

ความเป็นมาลูกเสือไทย อาจแบ่งเป็น 5 ยุค ดังนี้

1. ยุคก่อตั้ง (พ.ศ. 2454 – 2468) รวม 14 ปีอยู่ในรัชกาลที่ 6

- 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2454 ทรงจัดตั้งกองเสือป่า(Wild Tiger Corps)เพื่อให้ข้าราชการและพลเรือนได้มีโอกาสฝึกหัดวิชาทหารเพื่อเป็นคุณประโยชน์ต่อตนเองและบ้านเมืองในอันที่จะทำให้อุญแจกระบี่เบียดวินัย มีกำลังใจ กำลังกายเข้มแข็ง มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

- 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2454 ทรงสถาปนาลูกเสือไทย โดยตราข้อบังคับลักษณะปกครองลูกเสือ และจัดตั้งกองลูกเสือขึ้นตามโรงเรียน และสถานที่อื่นสมควร และพระราชทานคำขวัญให้กับลูกเสือไว้ว่า “เสียชีพอย่าเสียสัตย์”จากนั้นได้ตั้งสภากรรมการกลางจัดการลูกเสือแห่งชาติ ขึ้น โดยพระองค์ทรงดำรงตำแหน่งสภานายกและหลังจากนั้นพระมหากษัตริย์องค์ต่อมาทรงเป็นสภานายกสภาลูกเสือแห่งชาติตลอดมาจนถึงปี พ.ศ. 2490 ในยุคนี้มีเหตุการณ์สำคัญ ๆ เช่น พ.ศ. 2454 - ตั้งลูกเสือกองแรกที่ โรงเรียนมหาดเล็ก (คือ โรงเรียนวชิราวุธปัจจุบัน) เป็นกองลูกเสือ ในพระองค์ เรียกว่า กองลูกเสือกรุงเทพ ที่ 1

- พ.ศ. 2458 - พระราชทานเหรียญราชนิยมให้แก่ลูกเสือโท ฝ่าย นุญเลี้ยง (ต่อมาเป็นขุนวรศาสตราวุฒิกิจ)

- พ.ศ. 2459 - ตั้งโรงเรียนผู้กำกับลูกเสือในพระบรมราชูปถัมภ์ขึ้น ณ สโมสรเสือป่าจังหวัดพระนคร หลักสูตร 2 เดือน เปิดได้ 4 ปีก็ล้มเลิก

- พ.ศ. 2463 - ส่งผู้แทนลูกเสือไทย 4 คน ไปร่วมงานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 1 (World Scout

Jamboree) ณ โคโลัมเบีย กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ โดยมี นายสวัสดิ์ สุมิตร เป็นหัวหน้าคณะ

- พ.ศ. 2465 - คณะลูกเสือไทยสมัครเข้าเป็นสมาชิกของสมาชิกลูกเสือโลก เป็นกลุ่มแรกมีประเทศต่างๆ รวม 31 ประเทศ และถือเป็นสมาชิกผู้ก่อตั้ง (Foundation Members) ขององค์การ ลูกเสือโลก

- พ.ศ. 2467 - ส่งผู้แทนคณะลูกเสือไทย 10 คน ไปร่วมงานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 2 ณ ประเทศเดนมาร์กโดยพระยาภรตราชา เป็นหัวหน้าคณะ

- พ.ศ. 2468 - การลูกเสือไทยสูญเสียพระผู้พระราชทานกำเนิดลูกเสือไทยรัชกาลที่ 6

2. ยุคส่งเสริม (พ.ศ. 2468 – 2482) สมัยรัชกาลที่ 7 จนถึงสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุคนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

2.1 ก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง รัชกาลที่ 7
ยังทรงเป็นสมานายกสภากรรมการกลางจัดการลูกเสือแห่งชาติอยู่

- พ.ศ. 2470 - มีการชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ 1 (1st National Scout Jamboree) ณ พระราชอุทยาน สราญรมย์ กรุงเทพฯ และกำหนดให้มีงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งต่อไปในทุก ๆ 3 ปี

- พ.ศ. 2472 - ส่งผู้แทนไปร่วมงานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 3 ณ ประเทศอังกฤษ

- พ.ศ. 2473 - มีการชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 2 ณ พระรามราชนิเวศน์ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีคณะลูกเสือต่างประเทศจากญี่ปุ่นมาร่วมงานด้วย โดยจัดหลักสูตร 2 เดือน ดำเนินการได้ 2 ปี ก็ล้มเลิก เพราะเปลี่ยนการปกครอง

2.2 ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง รัชกาลที่ 7 ก่อนสละราชสมบัติและรัชกาลที่ 8 จนถึงสงครามโลกครั้งที่ 2

(พ.ศ. 2475 – 2482)

- พ.ศ. 2475 - หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง ได้จัดตั้ง “ลูกเสือสมุทรเสนา” ขึ้นอีกหนึ่งเหล่า โดยจัดตั้งกองลูกเสือเหล่าสมุทรเสนาในจังหวัดแถบชายทะเลเพื่อให้เด็กในท้อง ถิ่นมีความรู้ ความสามารถในวิทยาการทางทะเล

- พ.ศ. 2476 - ตั้งกรมพลศึกษาขึ้นในกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีกองลูกเสืออยู่ในกรมพลศึกษา และส่งผู้แทนไปร่วมงานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 4 ประเทศฮังการี โดยมีนายอภิัย จันทวิมล เป็น หัวหน้า

- ได้จัดทำตราคณะลูกเสือแห่งชาติขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากล ที่คณะลูกเสือต่างๆ ทั่วโลก ต่างก็มีตราคณะลูกเสือของตนเองทั้งสิ้น โดยจัดทำตราเป็นรูป (Fleur de lis) กับ รูปหนวดเสือประกอบกัน และมีตัวอักษรคำขวัญอยู่ว่า “เสียชีพอย่าเสียสัตย์” และ ประกาศ ไซตราประจำคณะลูกเสือแห่งชาติ และกฎลูกเสือ 10 ข้อ

- เปิดการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ ซึ่งเรียกในทางราชการว่า การฝึกอบรมวิชาพลศึกษา (ว่าด้วยลูกเสือ) ประจำปี 2478 เป็นเวลา 1 เดือน

- ประกาศตั้งลูกเสือสมุทรเสนา พ.ศ. 2479 ประกาศใช้หลักสูตรลูกเสือเสนาและสมุทรเสนา

- พระราชบัญญัติธง พ.ศ. 2479 กำหนดลักษณะธงประจำกองคณะลูกเสือแห่งชาติ และธง ประจำกองลูกเสือ

- พ.ศ. 2482 - พระราชบัญญัติลูกเสือขึ้นสิ่งสำคัญคือให้คณะลูกเสือแห่งชาติมีสภาพเป็นนิติบุคคล

ได้ จัดตั้งสภากรรมการกลางจัดการลูกเสือแห่งชาติ จังหวัดลูกเสือ อำเภอลูกเสือ และ แบ่งลูกเสือออกเป็น 2 เหล่า คือ ลูกเสือเสนา และลูกเสือสมุทรเสนา

- มีพระราชบัญญัติให้ทรัพย์สินกองเสื่อป่าเป็นของคณะลูกเสือแห่งชาติ

- รัฐบาลได้จัดตั้ง “ยุวชนทหาร” ขึ้นมาซ้อนกับกิจการลูกเสือ

การฝึกยุวชนทหารแตกต่างจากการฝึกลูกเสือ โดยเป็นการฝึกเยาวชนของชาติในทางทหารอย่างแท้จริง

3. ยุคประทับประคอง (พ.ศ. 2483 – 2489) ระยะนี้ลูกเสือซบเซาลงมาก เนื่องจากอยู่ภาวะสงคราม

- พ.ศ. 2485 - มีการออกพระราชบัญญัติลูกเสือ (ฉบับปี พ.ศ. 2485) มีสาระสำคัญคือ กำหนดให้พระมหากษัตริย์ ทรงดำรงตำแหน่งบรมราชูปถัมภ์คณะลูกเสือแห่งชาติ

- พ.ศ. 2488 - สงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุด การลูกเสือเริ่มฟื้นฟูทั่วโลก

- รัชกาลที่ 8 เสด็จนิวัติสู่พระนคร และถูกลอบปลงพระชนม์

4. ยุคก้าวหน้า (พ.ศ. 2489 – 2514) เริ่มต้น รัชกาลที่ 9 แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

4.1 ระยะเริ่มก้าวหน้า (พ.ศ. 2489 – 2503)

- พ.ศ. 2496 - เริ่มดำเนินการสร้างค่ายลูกเสือวชิราวุธ ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

- พ.ศ. 2497 - มีการชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 3 ณ สนามกีฬาแห่งชาติ

- พ.ศ. 2500 - ส่งผู้แทนจากประเทศไทยไปร่วมชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 9 ณ ประเทศอังกฤษ เพื่อเฉลิมฉลองอายุครบ 100 ปี ของลอร์ด เบเดน โพเอลล์

- พ.ศ. 2501 - เปิดการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสำรอง ชั้นความรู้เบื้องต้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย

- จัดตั้งกองลูกเสือสำรองกองแรกขึ้นในประเทศไทย 5 สิงหาคม 2501 พ.ศ. 2503 - เปิดการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสำรอง ชั้นวุฒแบดจ์ ครั้งที่ 1 ณ พระตำหนักอ่าวศิลา จังหวัดชลบุรี

- ส่งผู้แทนไปร่วมประชุมสมัชชาลูกเสือโลกครั้งที่ 2 ณ ประเทศพม่า

4.2 ระยะก้าวหน้า (2504 – 2514)

- พ.ศ. 2504 - มีการชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ 4 ณ สวนลุมพินี พระนคร เพื่อเฉลิมฉลองที่คณะลูกเสือไทยมีอายุครบ 50 ปี

- เปิดการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญ ชั้นวุฒแบดจ์ รุ่นที่ 1 ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ

- วางศิลาฤกษ์ศาลาวชิราวุธ

- พ.ศ. 2505 - พลเอกถนอม กิตติขจร รองนายกรัฐมนตรี เปิดค่ายลูกเสือวชิราวุธ

- 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2505 รัชกาลที่ 9 ทรงประกอบพิธีเปิดศาลาวชิราวุธ

- พ.ศ. 2506 - เปิดการฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือวิสามัญ ชั้นวุฒแบดจ์ รุ่นที่ 1 ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ

- จัดตั้งกองลูกเสือวิสามัญ วันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2506

- ได้มีการฝึกอบรมลูกเสือชาวบ้านขึ้นครั้งแรก ณ อำเภอด่านช้าง จังหวัดเลย โดยกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน เป็นผู้ริเริ่มดำเนินการ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงรับกิจการลูกเสือชาวบ้านไว้ในพระบรมราชานุเคราะห์

- ส่งผู้แทนคณะลูกเสือไทยเข้าไปร่วมการประชุมลูกเสือโลกครั้งที่ 13 ณ ประเทศญี่ปุ่น

5. ยุคประชาชน (พ.ศ. 2514 – ปัจจุบัน) เนื่องจากปี 2514 เป็นปีที่มีการฝึกอบรมลูกเสือชาวบ้านเป็นครั้งแรก

- พ.ศ. 2516 - รั้งกิจการลูกเสือชาวบ้านเป็นส่วนหนึ่งของคณะลูกเสือแห่งชาติ
 - กระทรวงศึกษาธิการมีคำสั่งให้นำวิชาลูกเสือเข้าอยู่หลักสูตรโรงเรียน
 - มีการจัดตั้งกองลูกเสือวิสามัญขึ้นในโรงเรียน
 - รัชกาลที่ 9 ทรงประกอบพิธีเปิดการประชุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ 8 ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ
 - พ.ศ. 2518 - ส่งผู้แทนไปร่วมการประชุมลูกเสือโลก ครั้งที่ 14 ณ ประเทศเดนมาร์ก
 - ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมสมัชชาลูกเสือโลก ครั้งที่ 14 ณ ประเทศเดนมาร์ก
 - นายแพทย์ บุญสม มาร์ติน ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการลูกเสือโลกจากการประชุมสมัชชาลูกเสือโลก ครั้งที่ 28 ณ เมืองดาการ์ ประเทศเซเนกัล
 - พ.ศ. 2536 - เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสมัชชาลูกเสือโลก ครั้งที่ 13 ณ กรุงเทพฯ (33rd World Scout Conference)
 - พ.ศ. 2544 - จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ 16 / งานชุมนุมเตรียมงานชุมนุมลูกเสือโลก ครั้งที่ 20 (16th National Jamboree / Pre 20th Scout Jamboree, 2003) เพื่อเฉลิมฉลองครบรอบ 90 ปี คณะลูกเสือไทย
 - 28 ธันวาคม 2544 - เป็นเจ้าภาพจัดงานชุมนุมลูกเสือโลก ครั้งที่ 20 (20th World Scout Jamboree, 2003) ณ บริเวณหาดยาว อุทยานเรือสปีดฮีบ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ซึ่งมีเยาวชนลูกเสือชาย - หญิง กว่า 30,000 คน จาก 151 ประเทศทั่วโลกมาร่วมงาน
 - 5-9 ธันวาคม 2546 - จัดงานชุมนุมลูกเสือมุฮิบบাহ์ (12th Muhibbah Jamboree) ณ ค่ายลูกเสือไทยเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดตรัง มีลูกเสือไทย จำนวน 1,266 คน และลูกเสือต่างประเทศในแถบชายแดนภาคใต้ ได้แก่ มาเลเซีย 15 คน ศรีลังกา 4 คน และสหรัฐอเมริกา 6 คน เขาร่วมงานทั้งสิ้น 1,736 คน
 - 20-24 กรกฎาคม 2547 - จัดงานชุมนุมผู้บังคับบัญชาลูกเสือครั้งที่ 3 (INDABA) ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีผู้บังคับบัญชาลูกเสือเข้าร่วมงานชุมนุมฯ จำนวน 3,500 คน
- *หมายเหตุ ในสมัยรัชกาลที่ 9 ได้มีการจัดตั้งค่ายลูกเสือระดับจังหวัดและระดับอำเภอทั่วประเทศ เพื่อเป็นที่ฝึกอบรมลูกเสือ และผู้บังคับบัญชาลูกเสือ

ข้อมูลและภาพประกอบโดย <https://www.holy.ac.th/>

ที่มา : <https://huaikrot.ac.th/web/scout/general.htm> , www.trueplookpanya.com